

**MAKTABGACHA TA'LIM TASHKILOTLARIDA INNOVATSION
MENEJMENTNI SHAKLLANTIRISH****Valiyeva Shaxnoza Abrorxojayevna***Toshkent viloyati O'rta Chirchiq tumani 34-DMTT direktori***MAQOLA
MALUMOTI****ANNOTATSIYA:****MAQOLA TARIXI:***Received: 29.10.2025**Revised: 30.10.2025**Accepted: 31.10.2025***KALIT SO'ZLAR:**

*innovatsion
menejment,
maktabgacha ta'lim,
boshqaruv tizimi,
innovatsiya, pedagogik
texnologiyalar,
raqamlashtirish, ta'lim
sifati*

Ushbu maqolada maktabgacha ta'lim tashkilotlarida innovatsion menejmentni shakllantirishning nazariy va amaliy jihatlarini tahlil qilinadi. Innovatsion boshqaruvning mazmuni, maqsadi hamda ta'lim sifatini oshirishdagi o'rni yoritilgan. Shuningdek, zamonaviy boshqaruv texnologiyalari, pedagogik innovatsiyalar va raqamli yechimlarning ta'lim jarayoniga ta'siri haqida fikr yuritiladi. Maqola maktabgacha ta'lim sohasida menejer, pedagog va rahbar kadrlarning kasbiy kompetensiyasini rivojlantirishga qaratilgan takliflarni ham o'z ichiga oladi.

Kirish

Maktabgacha ta'lim tizimi — inson kapitalini shakllantirishning dastlabki va eng muhim bo'g'ini hisoblanadi. Bolaning intellektual, axloqiy va ijtimoiy rivojlanishi aynan shu bosqichda asos solinadi. Shu sababli, maktabgacha ta'lim tashkilotlarida boshqaruv samaradorligini oshirish, yangicha yondashuvlar asosida tashkil etish zarur. Hozirgi globallashtirish sharoitida ta'lim jarayoniga innovatsion texnologiyalarni joriy etish va boshqaruv tizimini zamon talablariga moslashtirish eng muhim vazifalardan biridir. Innovatsion menejment — bu ta'lim tizimida yangi g'oyalar, texnologiyalar va boshqaruv shakllarini ishlab chiqish, joriy etish va ularning samaradorligini ta'minlash jarayonidir.

=====

Bugungi kunda maktabgacha ta'lim muassasalarida innovatsion menejmentni shakllantirish nafaqat ta'lim sifatini oshirish, balki bolalarda kreativ fikrlashni rivojlantirish, o'qituvchilar faoliyatini modernizatsiya qilish va raqamli madaniyatni mustahkamlashning asosiy omiliga aylanmoqda. Maktabgacha ta'lim tashkilotlarida innovatsion menejmentni shakllantirish zamonaviy ta'lim islohotlarining ajralmas qismi hisoblanadi. Bugungi globallashuv va raqamli transformatsiya sharoitida boshqaruv tizimining yangicha shakl va mazmunga ega bo'lishi ta'lim sifatini oshirishda muhim o'rin tutadi. Innovatsion menejment deganda faqat texnologik yangiliklar emas, balki boshqaruv madaniyatining o'zgarishi, ta'lim jarayonida kreativlik, tashabbuskorlik va mas'uliyatni kuchaytirish jarayoni tushuniladi.

Maktabgacha ta'lim tashkiloti rahbari zamonaviy menejer sifatida nafaqat tashkilotni boshqarishi, balki jamoaning innovatsion fikrlashini rag'batlantirishi, pedagogik jarayonda ijodiy muhitni yaratishi lozim. Innovatsion menejment jarayonida rahbarning roli markaziy o'rinda turadi, chunki u tashkilotning strategik yo'nalishini belgilaydi, resurslardan oqilona foydalanishni ta'minlaydi va o'qituvchilar jamoasini o'zgarishlarga tayyorlaydi. Bunday yondashuv maktabgacha ta'lim muassasalarida sifatli pedagogik jarayonni tashkil etish, tarbiyachilarni yangi g'oyalar yaratishga undash, bolalar uchun zamonaviy va qiziqarli o'quv muhitini shakllantirish imkonini beradi.

Innovatsion menejmentning samaradorligi ko'p jihatdan pedagoglarning kasbiy tayyorgarligi va yangilikka ochiqqligiga bog'liq. Shu bois rahbarlar tomonidan doimiy tarzda malaka oshirish, o'qituvchilarni yangi texnologiyalar bilan tanishtirish, ilg'or xorijiy tajribalarni o'rganish va amaliyotga tatbiq etish muhim ahamiyat kasb etadi. Bugungi kunda ta'lim tizimiga raqamli texnologiyalarni joriy etish, elektron hujjat aylanishi, onlayn kuzatuv va baholash tizimlarini yo'lga qo'yish maktabgacha ta'lim boshqaruvida samaradorlikni oshirmoqda. Shu bilan birga, innovatsion menejmentning muvaffaqiyati jamoaviy muhitning sog'lomligi bilan chambarchas bog'liq. Jamoada ochiqlik, o'zaro hurmat, g'oyalarni qo'llab-quvvatlash, tanqidiy fikrlashni rag'batlantirish orqali ijodiy tashabbuslar paydo bo'ladi. Har bir xodim o'zining tashkilot rivojiga hissa qo'shayotganini his etganda, u o'z ishiga mas'uliyat bilan yondashadi va yangilik kiritishga intiladi.

Innovatsion boshqaruvda ota-onalar bilan hamkorlikni kuchaytirish ham muhimdir, chunki ular ta'lim jarayonining faol ishtirokchisiga aylanganda, bolalar tarbiyasida samaradorlik ortadi. Shuningdek, ta'lim jarayonida ilg'or xorijiy tajribalar va mahalliy pedagogik an'analarni uyg'unlashtirish boshqaruvda barqarorlik va moslashuvchanlikni

=====

ta'minlaydi. Innovatsion menejmentda muhim jihatlardan biri — bu sifat monitoringini yo'lga qo'yishdir. Maktabgacha ta'lim tashkilotida ichki nazorat tizimini takomillashtirish, tahliliy tahlil asosida qarorlar qabul qilish, maqsadli natijalarga erishish uchun indikatorlarni ishlab chiqish zarur. Shuningdek, bolalarning rivojlanish darajasini baholashda raqamli diagnostika vositalaridan foydalanish, individual yondashuv asosida o'quv-tarbiyaviy rejalashtirishni amalga oshirish ta'lim sifatiga ijobiy ta'sir ko'rsatadi. Innovatsion menejmentning eng muhim vazifalaridan yana biri — o'zgaruvchan sharoitlarda tez moslasha oladigan, strategik fikrlovchi, tashabbuskor rahbarlarni tayyorlashdir. Buning uchun rahbarlar innovatsion menejment bo'yicha doimiy treninglar, seminarlar, onlayn kurslar va xalqaro tajriba almashish dasturlarida ishtirok etishi kerak.

Shu yo'l bilan maktabgacha ta'lim tizimida yangilanishga tayyor, ochiq fikrli, raqobatbardosh rahbarlar avlodi shakllanadi. Innovatsion menejmentning mohiyati — bu yangiliklarni joriy etish bilan birga, mavjud resurslardan samarali foydalanish, inson salohiyatini to'liq ishga solish va ta'lim muassasasining strategik rivojlanish yo'lini belgilashdir. Maktabgacha ta'lim tashkilotida innovatsion menejmentni shakllantirish orqali nafaqat ta'lim sifati, balki boshqaruv madaniyati, jamoa ruhiyati va bolalarning intellektual rivojlanish darajasi ham yuksaladi.

Innovatsion menejmentning asosiy maqsadi — ta'lim tashkilotining ichki imkoniyatlari va tashqi resurslarini uyg'unlashtirib, yangiliklarni samarali boshqarishdir. Bunda rahbarlarning boshqaruv madaniyati, strategik fikrlashi hamda jamoa bilan ishlash ko'nikmalari katta ahamiyat kasb etadi. Maktabgacha ta'lim tashkilotlarida innovatsion menejmentni shakllantirish uchun quyidagi yo'nalishlarga e'tibor qaratish lozim:

- **Pedagogik jarayonni modernizatsiya qilish.**

Zamonaviy o'qitish metodlari, STEAM yondashuvi, o'yinli texnologiyalar va interfaol mashg'ulotlar orqali ta'lim mazmunini yangilash zarur.

- **Raqamli boshqaruvni joriy etish.**

Axborot-kommunikatsiya texnologiyalaridan foydalanish, elektron hujjat aylanishi, onlayn monitoring va masofaviy ta'lim tizimlarini yo'lga qo'yish boshqaruv samaradorligini oshiradi.

- **Kadrlar salohiyatini rivojlantirish.**

Rahbar va pedagoglarning innovatsion fikrlashini shakllantirish, ularni malaka oshirish kurslari va seminarlar orqali yangi bilimlar bilan boyitish zarur.

- **Ota-onalar bilan hamkorlikni takomillashtirish.**

Innovatsion menejmentda ota-onalarning faol ishtirokini ta'minlash, ularning taklif va fikrlarini hisobga olish muhim ahamiyatga ega.

Innovatsion boshqaruv modeli — bu o'zgarishlarga ochiq, moslashuvchan va ijodiy muhitga ega tizimni yaratishdir. Bunday tizimda har bir ishtirokchi (rahbar, pedagog, ota-ona) o'zining mas'uliyati va tashabbuskorligini his qiladi. Maktabgacha ta'lim tashkilotlarida bu modelni amalga oshirish uchun zamonaviy menejment yondashuvlaridan — loyiha asosida boshqaruv, sifat menejmenti, kompetensiyaga asoslangan yondashuv hamda tarmoq hamkorlik tizimlaridan foydalanish samarali natija beradi.

Bugungi kunda O'zbekiston ta'lim tizimida innovatsion menejment yo'nalishida qator ijobiy o'zgarishlar amalga oshirilmoqda. Maktabgacha ta'lim vazirligi tomonidan raqamli platformalar, onlayn o'quv modullari, metodik qo'llanmalar joriy etilib, tarbiyachilar faoliyatini qo'llab-quvvatlash kuchaytirilmoqda. Bu esa, innovatsion menejmentni amaliyotga tatbiq etish uchun muhim zamin yaratmoqda.

Maktabgacha ta'lim tashkilotlarida innovatsion menejmentni shakllantirish bugungi kunda ta'lim sohasining ustuvor yo'nalishlaridan biri hisoblanadi, chunki ta'lim tizimining modernizatsiyasi bolalarning har tomonlama rivojlanishini ta'minlashda, pedagoglar faoliyatining samaradorligini oshirishda va boshqaruv tizimini takomillashtirishda muhim omil bo'lib xizmat qiladi. Innovatsion boshqaruv, avvalo, yangilik yaratish va uni amaliyotga joriy etish jarayonidir. Bu jarayonda rahbarlar, pedagoglar, ota-onalar hamda mahalliy hamjamiyat o'zaro hamkorlikda faol ishtirok etishlari lozim. Maktabgacha ta'lim tizimida innovatsion menejmentni muvaffaqiyatli tashkil etish uchun rahbarlar nafaqat boshqaruv sohasidagi nazariy bilimlarga, balki zamonaviy axborot texnologiyalaridan samarali foydalanish, jamoa psixologiyasini tushunish, motivatsiyani shakllantirish va ijodiy fikrlash ko'nikmalariga ham ega bo'lishlari zarur.

Innovatsion menejmentning markazida inson omili turadi. Ta'lim jarayonida ishtirok etuvchi har bir shaxs – rahbar, tarbiyachi, ota-ona va bola – innovatsion muhitning faol subyekti sifatida qaralishi kerak. Ayniqsa, rahbarning yetakchilik qobiliyati, strategik qaror qabul qilishdagi aniqligi va jamoani o'z ortidan ergashtira olishi muhim ahamiyatga ega. Bunday muhitda pedagoglar o'z tashabbuslarini erkin bildiradilar, yangi g'oyalarni ilgari suradilar va o'zaro tajriba almashish orqali professional rivojlanishga erishadilar. Innovatsion menejmentning samarali amalga oshirilishi uchun jamoada ijobiy psixologik muhit, o'zaro ishonch va ochiqlik muhim o'rin tutadi.

Hozirgi kunda maktabgacha ta'lim tizimida innovatsiyalarni joriy etishning asosiy yo'nalishlari – bu raqamli texnologiyalar asosida boshqaruvni tashkil etish, pedagogik jarayonni individuallashtirish, bolalar uchun interfaol o'yinlar va dasturlarni qo'llash hamda tahliliy monitoring tizimini yo'lga qo'yishdan iborat. Masalan, elektron kundalik va hisobot tizimlari, masofaviy o'qitish platformalari, raqamli metodik resurslar rahbarlarga ta'lim sifatini kuzatish va tahlil qilish imkonini beradi. Shuningdek, innovatsion menejment jarayonida big data tahlili, sun'iy intellekt asosida tavsiyalar tizimini yaratish, ota-onalar bilan onlayn aloqa platformalarini rivojlantirish kabi yechimlar amaliyotda o'z samaradorligini ko'rsatmoqda.

Innovatsion boshqaruv faqat texnologik vositalarni qo'llash emas, balki butun tashkilot madaniyatini o'zgartirishni ham nazarda tutadi. Bu esa xodimlarning ijodiy salohiyatini rivojlantirish, o'zaro hamkorlik va mas'uliyatni oshirish orqali amalga oshiriladi. Ta'lim jarayonida ijodkorlik va tashabbusni rag'batlantirish, tarbiyachilarning fikr va g'oyalarini qadrlash boshqaruvni insonparvar va ishonchga asoslangan tizimga aylantiradi. Shuningdek, maktabgacha ta'lim tashkilotlarida bolalar bilan ishlashda innovatsion metodik yondashuvlarni qo'llash, o'yin asosida o'qitish, sensor rivojlantiruvchi muhit yaratish, ekologik va ijtimoiy loyihalarni amalga oshirish ham boshqaruv tizimining innovatsionligini belgilaydi.

Innovatsion menejment tizimi samarali ishlashi uchun ichki va tashqi omillar o'rtasida muvozanatni saqlash zarur. Ichki omillar qatoriga rahbar va pedagoglarning kasbiy mahorati, tashkilot ichidagi axborot almashinuvi, resurslardan oqilona foydalanish kirs, tashqi omillar esa davlat siyosati, ijtimoiy talab, xalqaro hamkorlik va texnologik rivojlanish darajasi bilan belgilanadi. Shu nuqtai nazardan, maktabgacha ta'lim tashkilotlarida innovatsion boshqaruvni amalga oshirishda davlat dasturlari, grant loyihalari, xorijiy tajriba almashuvlari va nodavlat tashkilotlar bilan hamkorlik muhim ahamiyat kasb etadi.

Innovatsion menejment jarayonining yana bir muhim yo'nalishi bu sifatni doimiy tahlil qilib borish va natijalarni baholashdir. Maktabgacha ta'lim muassasalarida ichki audit, so'rovnomalar, kuzatuv va tahlil natijalariga asoslanib, samaradorlik darajasini aniqlash va uni yanada yaxshilash choralari ko'riladi. Natijadorlikka yo'naltirilgan boshqaruv modeli o'qituvchi va rahbarlarning mehnatini adolatli baholash, ularni rag'batlantirish, innovatsion faoliyatga jalb etish uchun sharoit yaratadi.

Innovatsion menejment nafaqat tashkilot ichida, balki butun maktabgacha ta'lim tizimi miqyosida yangicha fikrlashni shakllantiradi. Bu jarayon orqali ta'limda barqaror rivojlanish

=====

tamoyillari amalga oshiriladi, bolalarning ijodiy va intellektual salohiyati to'liq namoyon bo'ladi. Shunday qilib, innovatsion menejment maktabgacha ta'lim tashkilotining boshqaruv tizimini yangi bosqichga olib chiqadi, uni zamonaviy talablar, xalqaro standartlar va milliy qadriyatlar bilan uyg'unlashtiradi.

Xulosa: Maktabgacha ta'lim tashkilotlarida innovatsion menejmentni shakllantirish ta'lim sifatini oshirish, pedagoglar va rahbarlar faoliyatini takomillashtirish, bolalar tarbiyasida samaradorlikka erishishning asosiy omilidir. Innovatsion yondashuvlar yordamida ta'lim jarayoni zamonaviy talablarga moslashtiriladi, boshqaruv tizimi esa moslashuvchan, samarali va natijador bo'lib boradi. Shu bois, maktabgacha ta'limda innovatsion menejmentni rivojlantirish doimiy jarayon sifatida qaralishi, bu yo'nalishda ilmiy-amaliy hamkorlik, tajriba almashish va uzluksiz o'qitish tizimi yo'lga qo'yilishi zarur.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining "Maktabgacha ta'lim tizimini yanada takomillashtirish to'g'risida"gi farmoni.
2. Karimova R., Jo'rayev M. Ta'lim tizimida innovatsion menejment asoslari. Toshkent: Fan va texnologiya nashriyoti.
3. Shukurova N. Maktabgacha ta'limda boshqaruv faoliyatini takomillashtirish yo'llari. Pedagogika jurnali.
4. UNESCO. Innovative approaches to early childhood education management. Paris.
5. O'zbekiston Respublikasi Maktabgacha va maktab ta'limi vazirligi rasmiy ma'lumotlari